

Type URL	☒ Dokument ☐ Link	Nummer	6
Tema	<input type="text"/>		
Layout	☒ Frit ☐ Låst		
Banner 1	<input type="text"/>		
Banner 2	<input type="text"/>		
Banner 3	<input type="text"/>		
Banner 4	<input type="text"/>		
Banner 5	<input type="text"/>		
Banner 6	<input type="text"/>		

Titel	1943 - Krigsbegivenhederne tager fart
Kort titel	
Manchet	
Resumé	1943 - Krigsbegivenhederne tager fart
Avanceret	

1. del, 5. kapitel:

1943 - Krigsbegivenhederne tager fart

Dette er en ordret gengivelse af boghæftet *Zone-Redningskorpset i København under besættelsen*, skrevet af Arne Vagn Jensen og udgivet af Zone-Redningskorpsets Museum i Holbæk i november 1994.

Indholdsfortegnelse og registre er ikke medtaget. Billedmaterialet er redigeret i forhold til boghæftet.

Materialet fra nettet må kun videreformidles efter nærmere aftale med Zone-Redningskorpsets Venner, der kan kontaktes på info@zone-redningskorpset.dk.

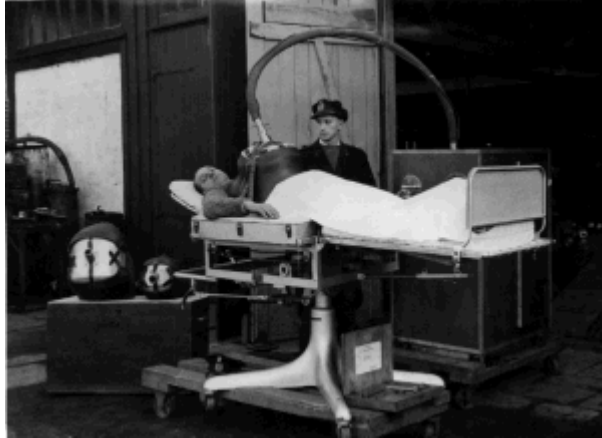
Boghæftet kan fortsat erhverves ved indbetaling af kr. 123,00 til Zone-Redningskorpsets Venners girokonto 3 58 86 29. Husk at anføre hvad betalingen angår.

1943 - Krigsbegivenhederne tager fart

Zonens medstifter dør

Den 19. januar døde direktør Reinholdt Hansen, Eskildstrup, pludseligt og uden forudgående sygdom. Hans enke Louise Reinholdt Hansen overtog hans post som - medlem af Zonens direktion.

Den kunstige lunge demonstreres i Vejle.

Luftangrebet på B&W's motorfabrik

Onsdag den 27. januar 1943 oplevede københavnernes det første luftangreb, foretaget af 9 Mosquitos fra Royal Air Force som fra 50 meters højde kastede 32 sprængbomber mod Burmeister & Wains motorfabrik på Christianshavn.

Knippelsbrogade (Foto Frederiksberg Brandvæsen).

Fra skadestedet.

Kl. 17:00 var der blæst forvarsel og 3 minutter efter flyvervarsel. Kl. 17:05 satte angrebet ind og varede ca. 15 sekunder.

Zonen blev tilkaldt af Københavns Brandvæsen med anmodning om at møde med alle disponible ambulancer og katastrofevognen.

Motorfabrikken var ramt af flere bomber og flere arbejdere var dræbt og sårede. Værst var det gået ud over Sukkerhuset, hvor 50 - 60 personer arbejdede umiddelbart før angrebet; flere var dræbt og sårede, og bygningen var i brand.

Efterhånden som branden udviklede sig og det blev mørkt, kunne ildskæret ses over hele Storkøbenhavn. Knippelsbrogade var ramt af 2 bomber, og i Gunløvgade og Njalsgade lå flere ueksploderede bomber.

Zonen blev straks ved ankomsten engageret i redningsarbejdet og med transport af tilskadede til hospitalerne. Københavns Brandvæsen bekæmpede brande i Sukkerhuset og i Knippelsbrogade med en stor styrke, sidstnævnte sted med assistance af Frederiksberg Brandvæsen.

Politiet foretog afspærring af Islands Brygge og Christianshavn og lod beboerne på Islands Brygge evakuere. Hærens sprængningskommando uskadeliggjorde de ueksploderede bomber, de kunne komme til, og type- og stedbestemte de øvrige.

Zone-folk og folk fra Hæren på ulykkesstedet.

Frode Olsen fortæller, at han var sendt til Christianshavn i den gamle ladvogn (vogn 109) fuldt læsset med

presenninger. Zonen havde fået til opgave at dække ejendommen "Voldgården" som lå nærmest Sukkerhuset og B & W's motorfabrik, og som havde fået blæst alle ruder ud. Dette arbejde var ret omfattende og varede fra om aftenen og hele natten.

Kristianskirken beskadiget.

Kl. 23:47 sprang en tidsindstillet bombe ved Kristianskirken, for enden af Strandgade, og lufttrykket var så kraftigt, at Frode Olsen og flere andre redningsfolk bliver blæst hen ad gaden. I Strandgade blev én af Zonens ambulancer fra station Amager lettere beskadiget af murbrokker fra eksplosionsstedet.

To dage efter om fredagen ved middagstid, ringede chefen for Hærens sprængningskommando, kaptajn Poul Sæbye til overassistent Sven Ladager Hansen Wigh på hovedstationen og bad om Zonens assistance med 5 frivillige, da en bombe skal fjernes fra Sukkerhusets raffinaderi.

Ikke alle bomber der dengang blev kastet ved luftangreb, sprang straks efter anslaget mod jorden. De kaldtes forsagere. Årsagen kunne være en teknisk fejl (en blindgænger), eller at bomben var indstillet til at springe kortere eller længere tid (indtil flere døgn) efter nedslaget (det kaldes en tidsindstillet bombe).

Sven Ladager Hansen Wigh samlede Carlo Lundtoft, Eric Nielsen, Kay Rothe Hansen, Carl Hansen og Christiansen, og de mødtes med kaptajn Sæbye og officiant Michaelsen.

Den bombe der skulle ud, var en forsager, der lå midt inde i bygningen. Zonefolkene måtte med forhåndenværende materialer lave en slidske fra bombens beliggenhed forbi nogle kogekar og hen til et vindue, hvis stålramme måtte slås ud. Med megen stor forsigtighed kunne man trække bomben hen til vinduet. Et tre-ben med en taljeblok opstilledes i vinduesåbningen, så den ragede 1½ meter ud i luften, en wire blev fastgjort i bombens bagende og blev lagt over taljen.

Wiren var 150 meter lang og var ført gennem en anden talje, der var fastgjort til et træ i gården om et hushjørne. I dækning af gavlen begyndte nedfiringen. Bomben gled ud af vinduet og landede på jorden. Den blev slæbt til et krater, og kaptajn Sæbye kunne placere en elektrisk sprængkapsel og bringe bomben til eksplosion.

Det var et farefuldt og meget modigt arbejde dette frivillige Zonehold udførte, og det gav da også gode erfaringer for udvikling af nyt bombeudstyr.

Bomben fires ned og anbringes på trækvogn.

Dagen efter om lørdagen bad kaptajn Sæbye igen Zonen om assistance, denne gang skulle han bruge 25 frivillige, da 5 forsagere skulle sprænges. Mandskabet skulle med sandsække bygge en solid mur omkring bomberne. Hos firmaet Karl Nielsen på Islands Brygge fik man fyldt ca. 300 sække med sand, som kørt til sprængningsstedet. Zonen havde et ambulancehold i beredskab, mens sprængningerne fandt sted.

Atter havde Zonefolkene udført et godt stykke arbejde, måske ikke så faretruende som dagen før, der nok måtte betegnes som en bedrift.

Om søndagen kunne politiet ophæve afspærringerne, og der var stor tilstrømning af københavnere, der skulle ud og besigtige skaderne af det første bombeangreb på København.

Dagen efter begyndte et større oprydningsarbejde, hvortil korpset hyrede løsarbejdere.

Løsarbejdere i Zonens tjeneste skulle blive en gentagende foreteelse, da sabotagerne virkelig tog fat.

Stig Frisholt og to løsarbejdere med Zone-hjelme ved bombekrater foran Kristianskirken.

Englænderne kaldte angrebet et "demonstrationsbombardement", der skulle vise den danske befolkning, at luftbombeangreb nødvendigvis medførte ødelæggelser af andre mål end det tilsigtede, og at det også medførte dræbte og sårede civile. Grunden var, at den begyndende sabotage ikke var lige populær i alle kredse af befolkningen. Selv om folk ikke var nazister eller noget i den retning, så var sabotage en uorden, som de ikke kunne acceptere.

Nu skete der også det, at krigslykken var ved at vende for tyskerne. Netop om søndagen måtte den 6. tyske armé under generalfeldmarschall von Paulus kapitulere ved Stalingrad med 24 generaler, og 91.000 mand blev taget til fange af russerne.

Ejendom i Gunløgsgade.

Det var nok disse to begivenheder, der fik befolkningen til at ændre holdning til sabotagen; man kan vel sige, at på dette tidspunkt vågnede danskerne og Holger Danske.

Som en direkte følge af dette luftbombardement dannede Zonen et frivilligt hold til uskadeliggørelse af tidsindstillede bomber og forsagere, hertil meldte sig: Overassistent Sven Hansen, og assistenterne Carl Ladager Hansen, Carlo Lundtoft, C.G. Christiansen, Eric Nielsen, Kay Rothe Hansen, Jørgen Bergh og Bent Bodenhof.

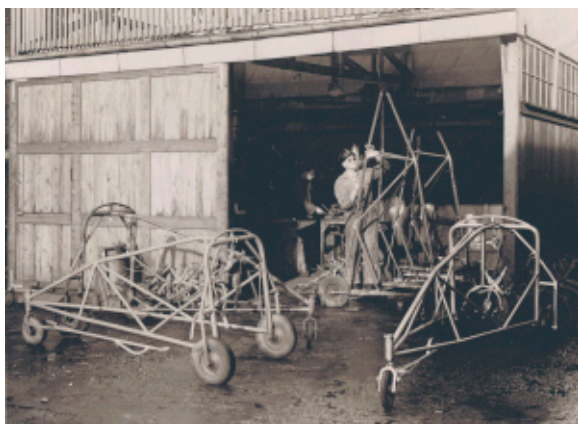
Disse modtog en grundig instruktion af kaptajn Poul Sæbye, sprængningskommandoen, og kaptajn Einar Lund fra Hærens tekniske korps. Samtidig gik man i gang med at konstruere specialværktøj og nogle bombe-transportører, som kunne anvendes ved fjernelse af fjernelse og langtidsforsinkede bomber.

ZR's bombehold: Eric Nielsen, Kay Rothe Hansen, Carl Gustav Christian Kristiansen, Carlo Lundtoft Pedersen, Sven Ladager Hansen Wigh og Carl Hansen "Lille Carl".

Der findes to forskellige billeder af bombeholdet og efter holdopstillingen at dømme er de taget umiddelbart samtidig. På den ene billede optræder også Jørgen Bergh og Bent Bodenhoff som medlemmer. Baggrunden for dette kendes ikke.

Produktion af bombeværktøj til fjernelse af forsagere på værkstedet på Platanvej.

ZR's bombeværktøj demonstreres af Carl Hansen.

Bombemateriellet afprøves i gården på Platanvej På billedet Kjeld Lyngby Sørensen og Eric Nielsen samt siddende på transportøren sekretær Niels Jørgen Bille.

Kjeld Lyngby Sørensen afprøver, om en bombe kan løftes med den særlige gribetang.

ZR-direktør Wiboltt (med ryggen til), Kjeld Lyngby Sørensen og Carl Gustav Christian Kristiansen.

Bombetransportøren demonstreres for hæren.

Carl Gustav Christian Kristiansen.

Holger Danske

"Holger Danske" var allerede dannet som et borgerligt modstykke til Bopa. De holdt til i Stjerne Radio i Istedgade 31, hvor de fremstillede og distribuerede illegale blade. Det var ekspedienten, Josef Søndergård, hvis dæknavn var "Tom", der var initiativtageren...

I april - maj måned, omdannedes Holger Danske til en regulær sabotageorganisation.

Man opbyggede 6-mands-grupper, bestående af folk, som kendte hinanden godt, men afsikkerhedsmæssige årsager skulle grupperne ikke have kendskab til hinanden. Den første instruktørhjælp fik man fra Bopa, men siden fik man kontakt med kaptajn Poul Sæbye, der både kunne skaffe trotyl og engelske bomber, og som kunne give de enkelte grupper undervisning i brugen.

Nu tog sabotagen for alvor fart. 3 aktioner viser effekten trin for trin:

Natten til den 15. august tilkaldes Zonen af Frederiksberg Brandvæsen til brand i et nazikontor og -kiosk på Åboulevarden. Både brandfolk og Zonefolk omstillede sig nu, så de var i overensstemmelse med den brede folkestemning:

1. Der skulle vises et "vist" initiativ.
2. Der skulle helst brænde så meget som muligt
3. Der skulle helst reddes så lidt som muligt.

Det blev de fremtidige arbejdsbetingelser.

Den 21. august om natten kaldte Frederiksberg Brandvæsen atter til brand, denne gang på Nordisk Radio-Industri på Howitzvej. En to-etages stor grundmuret villabygning var delvis styrtet sammen efter en eksplosion og det brændte kraftigt i ruinerne. Branden blev først slukket ud på morgenen.

Forum saboteret.

Den 24. august ved middagstid foretog Holger Danske den nok mest kendte sabotageaktion, sprængningen af Forum. Tyskerne havde netop beslaglagt Forum og håndværkere var i gang med at omdanne den store udstillingsbygning til indkvarteringssted for tyske soldater. Der skete betydelig skade, der blev senere opgjort til ca. kr. 70.000,00 , et stort beløb dengang. Både Frederiksberg Brandvæsen og Zonen mødte, men der var intet at gøre. Alt var smadret. Folk strømmede til og stod og lo med skadefryd.

Katastrofen på Thielesvej

Den 25. august kl. 09:20 blev Frederiksberg Brandvæsen og Zonen tilkaldt til en eksplosionsulykke i en lejlighed på I.M.Thielesvej 13 på 3. sal.

Brandvæsenet afsendte en normaludrykning og Zonen to ambulancer (vogn 101 og 106) samt katastrofevognen (vogn 100).

Kriminalbetjent Kaj Lauritzen bæres til ambulancen.

Ved ankomsten var kørebanen fyldt med murbrokker og mellem dem lå to dræbte mænd. De var ved eksplosionen slynget gennem muren ved vinduet og ned på gaden. Lejligheden var fuldstændig sprængt, og der var betydelige skader i værelserne over og under. De dræbte viste sig senere at være en SOE-faldskærmsmand, Erik Boelskov, og hans medhjælper, Falck-redder Teddy Rosenberg Pedersen. Lejligheden på Thielesvej 13 er omtalt i Flemming B. Muus' bog "Ingen tænder et Lys".

De dræbte havde været ved at konstruere nogle kamuflerede sprængbomber af plastisk sprængstof, der med post kunne sendes til stikkere, som skulle likvideres. "Pakken" lignede en chokoladeæske.

Politiet lagde straks en jernring omkring eksplosionsstedet. Blandt de mange mennesker der samlede sig på ulykkesstedet sås SOE-faldskærmschefen, Flemming B. Muus, og kaptajn Poul Sæbye. De forsøgte at få tilladelse til at fjerne sprængstoffet, men blev pure afvist af både de militære og politimæssige myndigheder.

Da der ikke var ildløs, kørte brandvæsenet hjem, og Zonens folk begyndte med oprydning på gaden og i opgangen, herunder afvaskning af asfalten efter de dræbte.

Derefter fortsatte man med oprydning og afstivning i selve lejligheden. Man var klar over, at det var farligt, og anvendte gummihandsker og spånkurve. Kriminalbetjent Kaj Lauritzen fra statsadvokatens afdeling var i lejligheden med Zoneassistent Richard Nielsen. En pressefotograf, Lund Hansen, som var fulgt med op, blev beordret ned. Det reddede hans liv: Godt 3 timer efter den første eksplosion skete en ny, og Richard Nielsen afgik ved døden kort efter, mens kriminalbetjent Kaj Lauritzen blev kvæstet så hårdt, at han senere afgik ved døden.

Richard Nielsen, der omkom ved eksplosionsulykken 25. august 1943.

Richard Nielsen vasker gaden for blod i timerne før han selv dræbes af en eksplosion.

Plastisk sprængstof fundet på Thilesvej.

Person-beskyttelsesdæksel anvendt under arbejdet på Thilesvej.

ZR lånte stigevogn af Frederiksberg Brandvæsen.

En kvæstet person fra 3. eksplosion på Thilesvej afventer ambulancen.

Den bombesprængte lejlighed.

Zone-folk på Thilesvej: Bagest to løsarbejdere, forrest tv. i uniform Svend Ladager Hansen Wigh, th. Carl Hansen, bagved med hjelm under armen Carlo Lundtoft.

Kaptajn Sæbye undersøger sprængstofferne.

Carlo Lundtoft befandt sig i lejligheden nedenunder i færd med afstivning, og var med til at bære sin kollega ned. Under nedbæringen stønner Richard Nielsen "Å min gud lad mig dø".

Det var en meningsløs ulykke, der kunne været undgået hvis man havde ladet eksperterne få adgang til lejligheden. Et par dage efter eksplosionen lod man alligevel kaptajn Sæbye få adgang, denne gang gennem både tyske og danske afspærringer. Hvis tyskerne havde været skarpsindige, ville de have set ham gå op med en tom brun mappe, men komme ned med en sort, fuld af krystaller til opretholdelsen af radioforbindelsen til SOE i London.

Richard Nielsen havde netop modtaget Zonens 10-års tegn. Han var kendt som en uhyre pligtopfyldende og dygtig mand som korpset var fuldt tilfreds med. Han efterlod sig hustru og en dreng på 5 år.

★ Mænd uden Nerver

Zoneredningskorpsets Oprydningssarbejde i Ejendommen paa Thielesvej i København, hvor der ved flere Eksplosioner ialt blev dræbt 4 Mennesker, var et meget farligt og vanskeligt Job. Der blev ved Oprydningen fundet endnu mange Sprængladninger, Bomber og Tændingsmekanismer. Paa Billedet ses en Episode fra Oprydningen, der foretoges af Overassistent Sv. Hansen, Assistent C. Lundtoft og Assistent Carl Hansen. Det er Mandfolk uden Nerver. Alle tre var i Ejendommen, da deres Kammerat blev dræbt ved den anden Bombeeksplosion, og ved en ny Eksplosion fik Carl Hansen begge Trommehinder sprængt. Alligevel gik de atter i Gang med Arbejdet efter at have styrket sig ved en Kop »Kaffe«, og nu er Oprydningssarbejdet endt.

Zone-reddernes indsats på Thielesvej blev berømmet i pressen. Omtale fra Amtsavisen Randers.

Mandskabet fra Thielesvej:
Stående: Betjent Sundstrøm, Kaptajn P.S. Winckler, Sven Hansen, ZR
Siddende: Carlo Lundtoft, ZR - tre ukendte ZR løsarbejdere og Carl Hansen, ZR.

En uges tid efter genoptog Zonen oprydningsarbejdet under omfattende sikkerhedsforanstaltninger. Politi og brandvæsen var mødt, og Zonen var mødt med overassistent Sven Ladager Hansen Wigh som leder og Carlo Lundtoft og Carl Hansen, alle 3 frivillige fra bombeholdet.

Under ledelse af kaptajn Winkler fra sprængningskommando (der nu hørte under Statens Civile Luftværn efter Hærens internering den 29. august), gik man i gang med den sidste oprydning.

Lundtoft fandt under nogle murbrokker en lille pakke, som han overlod til kaptajn Winkler. Han bar den ud i køkkenet og snusede til den og opgav at foretage sig mere. Da de vendte sig om for at gå tilbage i lejligheden, eksploderede pakken med en sådan voldsomhed, at køkkenet blev fuldstændigt raseret. Kaptajnen og Carl Hansen blev lettere såret kørt til Frederiksberg Hospital, hvor det konstateredes, at Carl Hansen havde fået sprængt begge trommehinder.

Richard Niensens begravelse.

Richard Nielsen fik en stor begravelse. Efter præstens tale, bragte direktør Eigil Juel Wiboltt Richard Nielsen en personlig og dybfølt tak for hans indsats i korpsets tjeneste. "Zonen takker dig, Richard", sagde direktøren, "fordi du altid, uden tøven, påtog dig de missioner du fik overdraget. Du var sand redningsmand i dit hjerte. Tak, fordi du gjorde dit korps ære".

Et pinligt efterspil

Richard Niensens enke krævede en erstatning på kr. 10.000,00, det beløb bombeholdet var forsikret for.

Zonens direktion ville kun udbetale enken kr. 3.000,00 og hendes svigermor kr. 2.000,00 resten skulle henlægges til et fond, der skulle bruges til erstatning i lignende tilfælde.

Enken stævnedes nu Zonen. Korpset havde fået udbetalt forsikringssummen på kr. 10.000,00 men landsretten frifandt korpset.

I en kommentar til sagen skrev Nordsjællands Venstreblad: "De juridiske Finesser i dette Spil interesserer os ikke det mindste. Det afgørende er Hensynet til Velanstændigheden. Kan man under disse Forhold lade Folk, der rykker ud til Assistance for Samfundet ved Bombeeksplosioner og lignende Ulykker, være sådan stillede, at deres Enker og Børn skal føre pinlige Retssager, hvis Livet sættes til ved det farlige Erhverv. Og kan man være bekendt at beskære dem den Erstatning, som udbetales ? - De gode Samfundsborgere, som i Dag sætter Liv og Helbred på Spil ved farlige Samfundsopgaver, må gå til deres Arbejde i fuld Tryghed om, at der sørges ordentligt for deres Efterladte, hvis de falder på deres Post".

Sagens endelige afslutning blev et forlig, hvorefter enken fik kr. 3.000,00, sønnen fik kr. 3.000,00 og enkens svigermor kr. 1.000,00. (Da en matros den 19. januar 1944 omkom ved damperen "Agda"s forlis, fik hans enke en samlet erstatning på kr. 13.274,00 og hans 3 børn, henholdsvis kr. 2.316,00, 3.473,00 og 4.167,00).

Zonens direktion havde ellers altid sans for god reklame, men i dette tilfælde glippede det altså.

Det officielle Danmarks "Nej" til tyskerne - søndag den 29. august 1943

Lørdag 28. august 1943 havde tyskerne tilstillet den danske regering et ultimatum, som sidst på dagen blev afvist af både konge og regering. Kravet var bl.a. indførelse af undtagelsestilstand og dødsstraf for sabotage.

Regeringen gik af og Folketinget indkaldtes ikke mere. Statsadministrationen overgik til departementscheferne.

Kl. 04:00 den næste morgen, i ly af en meget mørk og regnfuld nat, afvæbnede tyskerne den danske Hær og Flåde og internerede mandskabet.

Efter en kort kamp med gardervagten på Sorgenfri slot, blev kongen fange i sit eget slot.

Få dage efter påbød tyskerne befolkningen at give oplysninger om deres kendskab til sabotører eller andre som øvede modstand mod tyske interesser, i modsat fald ville de blive idømt lange fængselsstraffe.

Senere indførte tyskerne dødsstraf for sabotagevirksomhed. Og for at lokke oplysninger ud af befolkningen, udlovede tyskerne store dusører for oplysninger om sabotører, eller anden illegal virksomhed.

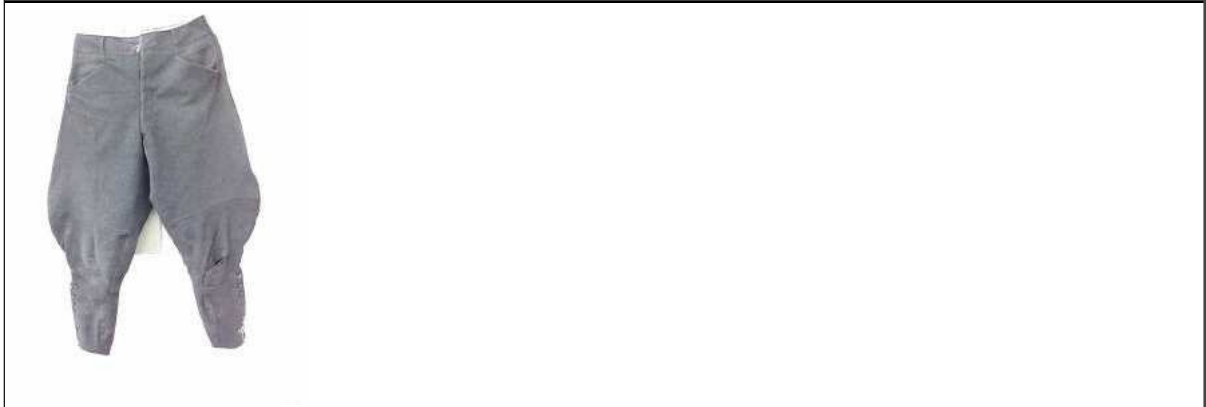
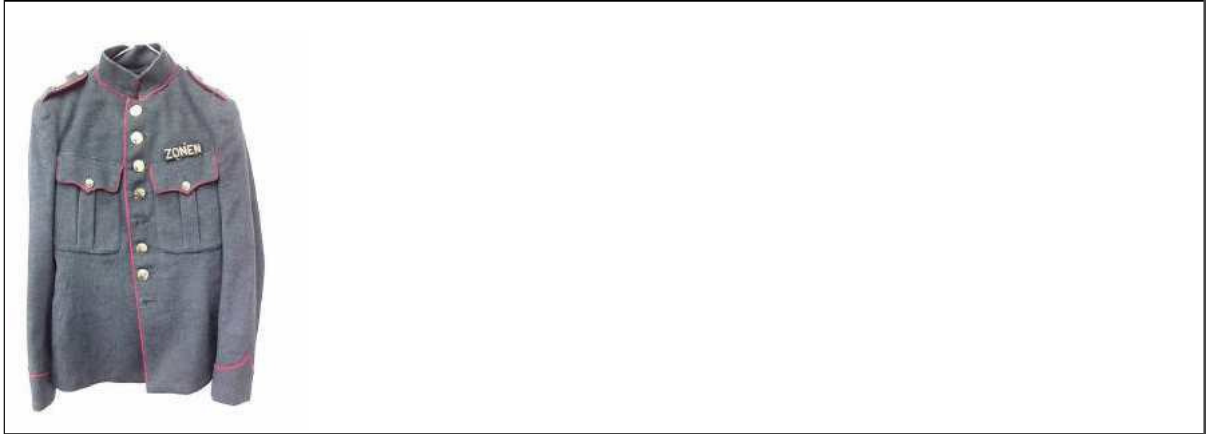
Den 3. september skærpede tyskerne lukketiden til kl. 20:00 og forbød befolkningen at færdes på gaden mellem kl. 21:00 - 05:00. Undtaget herfor var politi, brandvæsen og redningskorps, der havde indhentet tysk "Ausweis".

De danske soldater var nu samlet i interneringslejre og på nogle få kaserner. Zonen foranstaltede en indsamling af bøger, blade, cigaretter, tobak og spil, som kunne forsøde deres tilværelse.

Den 16. september stiftedes Danmarks Frihedsråd i en lejlighed på Nørrebrogade 156, 2. sal. Her samledes Mogens Fog, Erling Foss, Børge Houmann, Frode Jacobsen, Aage Schoch og Jørgen Staffeldt. De skulle blive en central ledelse for de forskellige modstandsorganisationer.

Danmarks Frihedsråd skulle holde jævnlige møder, af sikkerhedsmæssige grunde hver gang et nyt sted, og under iagttagelse af særlige sikkerhedsbestemmelser.

Niels Frederik Bundgaard har aldrig været ansat i Zone-Redningskorpset. Han var aktiv i modstandsbevægelsen og blev forsynet med jysk legitimationskort og Zone-uniform, der i 2000 blev afleveret til museet af hans dødsbo.

Tyskernes aktion mod de danske jøder

Den 1. oktober sent om aftenen foretog tyskerne aktionen mod de danske jøder. De fleste var dog advaret, idet rabiner Marcus Melchior, ved morgengudstjenesten i den jødiske synagoge i Krystalgade den 29. september havde givet menigheden besked om at en tysk aktion var forestående, og han bad de tilstedeværende give beskeden videre til andre jøder.

Dette forvarsel havde allerede sat en storstilet hjælpeaktion i gang, i hvilken begge redningskorps medvirkede. Tyskerne fik kun arresteret et fåtal jøder, resten havde forladt deres hjem og taget ophold hos ikke-jøder eller søgt skjul i parker og skove. Nogle havde allerede fået skibslejlighed til Sverige.

Frode Olsen, der fra sin tjeneste i Helsingør og Hillerød, var lokalkendt i Nordsjælland, kørte jøder i ambulance til Esbønderup sygehus, hvor en taxavognmand fra Gilleleje hentede dem til videre transport til Sverige.

I øvrigt assisterede Zonen med transporter til havnene på Østersøkysten og til Stevns, hvor modstandsgrupper skaffede skibslejlighed. Fra den 10. oktober havde Christian Kisling og Peter Nissen etableret en flugtrute som blev kaldt "Mosedede- Sydhavnstruten".

Hudson-ambulance i gadebilledet.

Christian Kisling bliver leder af station Østerbro

Den 1. november udnævnes Christian Kisling som overassistent på station Østerbro. (Denne oplysning er efter alt foreliggende forkert. Kisling kom til station Østerbro på Bernstorffsvej i maj 1942. Frederik Madsen februar 2013).

Af overenskomsten fremgår, at han skulle udføre det samme arbejde som hidtil, samme arbejdstid og øvrige vilkår. Han har krav på 3 ugers sommerferie. Hans løn fastsættes til kr. 500,00 pr. måned samt fri bolig, 3 værelser + kammer. Han har krav på ny uniform med 2 par benklæder hvert 2. år samt ny kasket hvert år. Opsigelse fra Zonens side kan ske med 6 måneders varsel, fra Kislings side med 1 måneds varsel.

Det må være i denne forbindelse, at dykker Peter Nissen overflyttes til station Østerbro.

Christian Kisling brød sig ikke om Hugo Tegne-Hansen selvom denne havde 18 års erfaring som redningsmand, først hos Falck, siden i Zonen. Den 8. december forelagde Kisling en opsigelse for Tegne-Hansen som han selv skulle underskrive. Ordlyden var: "Undertegnede assistent Hugo Tegne-Hansen anerkender herved at være opsagt fra Zone-Redningskorpsets side til fratrædelse pr. 1. februar 1944."

Tegne-Hansen nægtede at skrive under, og formentlig har direktionen grebet ind og forflyttet Tegne-Hansen til hovedstationen. I hvert fald blev Tegne-Hansen ikke fyret; han nåede at opnå redningskorpsets 50-års tegn.

I begyndelsen af november, hjælper Zonen nedstyrtet pilot til Sverige

Jørgen Juel Wiboltt fortæller: "Det var den 17. september 1943. Halifax BB 309 fra 138. Squadron - en 4-motors Royal Air Force maskine med polsk besætning - duvede i de tidlige morgentimer hen over det sjællandske landskab på vej hjem til Tempsford i England efter en våbenedkastning til modstandsbevægelsen i Polen. Passagen over Danmark var ikke gået upåagtet hen; tyskerne havde observeret et par fremmede fly på deres radarskærme, og sendte natjagere op for at hindre deres videre færd Over Midsjælland mødtes to af modstanderne, som udvikledes i en voldsom luftkamp. Da Halifax maskinen blev skudt i brand, forsøgte dens pilot en nødlanding, hvilket mislykkedes. I nærheden af Slaglille ramte flyet et husmandssted, som gik op i lys lue -næret af udstømmende benzin fra flyet. Tre voksne og to børn blandt husets beboere omkom i flammerne. Også fire af maskinens besætning satte livet til.

Skipperen, Flight-sergeant Mieczriik og 2. piloten Flight-sergeant Kasprzak blev i hårdt såret tilstand indbragt til Ringsted sygehus, hvor Kasprzak udåndede samme dag.

Agterskytten, Sergeant Puchala - det syvende besætningsmedlem - slap på mirakuløs vis fra nedstyrtningen med nogle få skrammer og flygtede fra stedet, men blev nogle timer senere pågrebet af tyskerne, som havde iværksat en større eftersøgning efter overlevende. Trods den håbløse situation var han til det sidste vedblevet med at affyre sine fire Browning maskingeværer mod den tyske natjager. En af salveme ramte piloten, leutnant Richard Burdyna dødeligt og uden fører var maskinen prisgivet; den styrtede ned ved Bjernede skov. De to øvrige besætningsmedlemmer i natjageren blev ligeledes indbragt til Ringsted sygehus, hvor de døde i løbet af morgenstunden. Det var forøvrigt Burdynas første luftkamp - og sidste.

Denne ulykkelige hændelse illustrerer ganske godt krigens meningsløshed; der var kun tabere og det gik ud over helt uskyldige mennesker.

Miecznik var så hårdt medtaget, at tyskerne tillod, at han forblev på sygehuset, indtil han var kommet til hæfterne, men de posterede for en sikkerheds skyld en vagt på gangen uden for."

Efterhånden bedredes Mieczniks tilstand og 1. reservelægen, Lenler-Eriksen nærede nogen bekymring for polakkens videre skæbne, når tyskerne en skønne dag ville sende ham til Tyskland. Lenler-Eriksen henvendte sig til lederen af Zone-stationen i Ringsted, Jørgen Juel Wiboltt, der havde sin jævnlige gang på sygehuset og som reservelægen stolede på. Jørgen Juel Wiboltt blev sat ind i situationen, og sammen diskuterede de muligheden for at bringe Miecznik ud af landet.

Jørgen Juel Wiboltt fortæller: "Jeg kontaktede Christian Kisling på Zone-stationen på Bernstorffsvej, da jeg vidste, at han havde forbindelse med modstandsorganisationen Holger Danske. Sammen lagde vi en slagplan, der bl.a. gik ud på, at Kisling skulle sørge for transporten, idet det ville vække tyskernes mistanke, hvis der manglede et køretøj på Zone-stationen i Ringsted. Derefter blev Miecznik indviet i planen."

En dag i begyndelsen af november ankom Peter Nissen i en Zone-ambulance fra Bernstorffsvej til Ringsted.

Jørgen Juel Wiboltt fortæller herom: "Peter Nissen, som ofte udførte de vanskelige opgaver for korpset, men sjældent fik æren derfor, var et rigtigt mandfolk og en af korpsets bedste mænd. Han var Zonens dykker, men gik ikke af vejen for også at gå i højden. Det var således ham, der kravlede til tops i Roskilde domkirkes spir for at smøre vejrhnen.

Om aftenen holdt Peter Nissen sig klar på Zone-stationen i Ringsted, parat til at køre polakken til København, når første del af flugtplanen var lykkedes. Lidt før kl. 22:00 gik jeg sammen med et par hjælpere hen til sygehuset, den ene var Niels Petersen, den anden erindrer jeg ikke navnet på, men jeg kan huske, at han var førstemand på stadsingeniørens kontor. Efter aftale med 1. reservelæge Lenler-Eriksen og natsygeplejersken havde de øvrige patienter på stuen fået en kraftig dosis sovemedicin. Vi rejste en stige op til stuen, hvor Miecznik befandt sig, og på vort bankesignal åbnede han vinduet. I fællesskab fik vi ham bugseret ned af stigen, forsynet ham med en overfrakke og støttet mellem os humpede Miecznik de ca. 500 meter hen til Zone-stationen, hvor han blev iført civilt tøj. Straks efter kørte Peter Nissen ham til København og den 7. november sørgede "Speditørerne" for, at Miecznik i Erling Kiærs båd, blev sejlet fra Espergærde til sikkerhed i Sverige.

Den ene af Zonens to ambulancer i Ringsted var denne helt nye Ford V8 model 1942. Billedet er fra maj 1945. Politistationen der var oprettet af frihedskæmperne på Børsen. I midten direktør Majland Christensen. Historiens Hus – Ringsted Arkiv.

Ringsted sygehus var naturligvis tvunget til at anmelde flugten, men det gjaldt om at trække tiden ud, så flygtningen kunne få et ordentlig forspring. Kl. 23:00 turde natsygeplejersken ikke vente længere og ringede derfor til Lenler-Eriksen, som efter nogen overvejelse kontaktede politiet i Ringsted, der igen orienterede tyskerne. Det skal dog tilføjes, at det danske politi i forvejen var orienteret om flugten; politiet havde endda leveret benzinen til ambulancetransporten. Ved 1-tiden lagde den tyske værnemagt en ring omkring byen, men da var fuglen forlængst fløjet."

Jørgen Juel Wiboltt fortæller, at efter denne hændelse blev ejeren af Zone-stationen i Ringsted, direktør Harald Neumann, som boede i en villa ved siden af stationen, bekymret for, at tyskerne skulle foretage repressalier overfor korpset, dersom historien skulle komme dem for øre. Han ville derfor have Jørgen Juel Wiboltt forflyttet.

Hændelsen bevirkede samtidig, at korpsets ledelse blev klar over behovet for en veludstyret langtursambulance, og på Jørgen Juel Wibolts anbefaling og med direktørerne Johannes Hare, Eigil Juel Wiboltt og Harald Neumanns godkendelse besluttede Zonen at anskaffe en sådan.

Om Mecznik se også www.airmen.dk/v999011.htm .

Langtursambulancen

Til formålet købtes en Nash personbil, der blev ombygget på Knud Petersens Karosserifabrik i Ringsted. Da bagagerummet blev udbygget, var der bag forsæderne god plads til en bære i højre side samt et sæde med armlæn til en ledsager i venstre side. Vognen blev forsynet med en stenkulsgenerator. På langture medførtes 7 sække kul på taget samt 25 liter vand; totalvægten var henved 3 tons. Vognen forblev sort og markeredes kun med Zone-korset på fordørene og et lille skilt med "Zonen" over bageste nummerplade. Dette køretøj blev overdraget Jørgen Juel Wiboltt, som herefter udelukkende var tilknyttet hovedstationen på Platanvej. Jørgen Juel Wiboltt sikrede sig, at benzintanken altid var fyldt helt op. Det var praktisk hvis han under en flygtningetransport skulle blive forfulgt af tyskerne. Med denne sygevojn kørte Jørgen Juel Wiboltt sygetransporter på tværs af stationsgrænserne og fik både de danske og tyske myndigheders tilladelse at køre i hele landet. Jørgen Juel Wiboltt fortæller, at han kun ydede humanitær hjælp, altså flygtningetransporter, aldrig noget med våben. Jørgen Juel Wiboltt modtog efter krigen to diplomer for at have hjulpet allierede flyvere ud af landet.

Zone-inspektør likvideret

Her gives et godt eksempel på, hvorledes den samme historie kan fortælles, først i den tysk censurerede "Frederiksborg Amts Avis" 7. november 1943:

"Mand skudt paa Gaden i København. Den dræbte er en tidligere Inspektør i Zone-Redningskorpset - Gerningsmanden flygtede. København, Lørdag R.B.: I Formiddag udspiedes på Nørrebrogade i København et Drama, der kostede den hidtidige Inspektør i Zoneredningskorpset, Ellehauge Jørgensen, livet. Ca. kl. 10:30 forsøgte Ellehauge Jørgensen udfor Nørrebrogade 70 at standse en Mand, som han antagelig mente var Sabotør. Den pågældende Mand trak øjeblikkelig en Pistol og affyrede to Skud mod Jørgensen, der blev ramt i Hovedet og i Hjertet og dræbt på Stedet. Gerningsmanden, der ikke blev genkendt, greb Flugten. Ellehauge Jørgensen var 25 Aar gammel og ugift."

I det illegale blad "Information" stod der den 8. november:

"I Formiddags lidt før kl. 11 kom tre Mand gående på Nørrebrogade. Pludselig skød den ene af dem paa den anden. Han sank om, mens de to andre forsvandt. Til en CBer, som kom den sårede til hjælp, sagde han, at han tilhørte Værnemagten og ønskede denne tilkaldt. Han var død, da Ambulancen nåede Kommunehospitalet med ham. Han viste sig at være identisk med Inspektør i Zone-Redningskorpset Ellehaug Jørgensen, og af Papirer, som fandtes i hans Lomme, fremgik det, at han har haft Forbindelse med Tyskerne, formentlig har han været Stikker. Nærmere Enkeltheder savnes."

Nogle dage efter skrev "Information", at han var likvideret af en kommunistgruppe, og han nævnes som stikker i samme kategori som Max Pelving, fru Delbo og flere andre.

Avisomtale af drabet på Ellehaug Jørgensen

Christian Kisling kontaktes af modstandsbevægelsen

Den 12. november fik Christian Kisling en opringning fra "Finn" - dæknavn for Jens Lillelund, om han kunne gemme 10 dritler a 42,5 kg. trotyl på sin Zone-station, som Holger Danske havde stjålet fra kasematterne ved Ejbybro ved Vestvolden. Kisling svarede "Ja!", og dritlerne ankom i en stor flyttebil. Kisling opstillede - dristig som han var - dritlerne i fri luft på stationspladsen med preserminger over.

Det må have været Kislings indsats under jødeforfølgelsen, der havde skabt tilliden til at Holger Danske kunne bruge Kisling og hans folk.

Jens Lillelund var den eneste tilbageværende af det oprindelige Holger Danske, idet de øvrige måtte flygte til Sverige efter den 29. august, da Gestapo var i hælene på dem. Jens Lillelund havde nu samlet nye grupper, der var f.eks. en gymnasiegruppe, en søkadetgruppe og en kornetgruppe. Kort tid efter dannedes en gruppe 5, som fik en vis tilknytning til station Østerbro. Kisling og hans medarbejdere var behjælpelige med transportopgaver samt udlån af køretøjer.

Alfred Jensen fortæller, at der kom nogle folk som kaldte sig "Otto", "Herman", "Bent" og "Dan". Det var dæknavne, - deres virkelige navne var i samme rækkefølge, løjtnant Knud Gamst-Petersen, der var gruppeleder, Gunnar Dyrberg og brødrene Patrick og David Schultz. De havde, som mange andre modstandsfolk, startet deres illegale arbejde med at hjælpe jøder til Sverige. Deres illegale arbejde, som nu bestod i både sabotager og likvideringer, nødvendiggjorde at de til stadighed måtte skifte natlogi, og somme tider lånte de også en køje på stationen.

Modstandsbevægelsen må have følt sig meget trygge ved folkene på station Østerbro. Kisling fik efterhånden forbindelse til ikke alene den øverste ledelse af Holger Danske, men også Frihedsrådet. Mange gange blev Frihedsrådets formand, Frode Jacobsen, kørt i Zone-ambulance til og fra sine mødesteder af enten Christian Kisling eller Alfred Jensen.

I sin bog "I Danmarks Frihedsråd" nævner Frode Jakobsen, at han i 1944 foreslog Christian Kisling som leder af Holger Danske.

Zonen måtte køre for tyskerne

Tyskerne havde i længere tid haft en tysk afdeling i Vestre fængsel, først beregnet for tyske soldater som var dømt ved en krigsret. Senere også for danske, som var arresteret af Gestapo. Tyskerne begyndte nu at bestille Zonen til sygetransporter af syge fanger, som skulle overflyttes til det tyske lazaret på Nylandsvej. Der var ikke indgået nogen aftale eller overenskomst, turene blev afregnet efter regning. Frode Olsen fortæller om disse kørsler, at mandskabet ikke var meget for dem, og man talte med sine kontakter i modstandsbevægelsen, som tilskyndede Zonen til at fortsætte. Derved kunne Zone-folkene skaffe nyttige oplysninger om hvem de kørte med og om deres tilstand. Der fulgte altid en bevæbnet tysk vagtmand med, det var ældre og meget flinke folk, som lod Zonefolkene snakke med fangerne; i flere tilfælde blev der videregivet vigtige oplysninger.

Man fik også kranvognskørsel for tyskerne. Det var med tyske køretøjer der havde været til reparation på et af de københavnske autoværksteder og skulle bugseres til Frihavnen, hvor de skulle indlades i transportskibe, og derfor måtte der ikke være brændstof i tankene. Under disse transporter var Zonefolkene alene, og den lejlighed benyttede de til at hælde carborandum i olien, eller bytte om på ledningerne. Disse køretøjer fik tyskerne ikke megen gavn af på fronten.

Frode Olsen husker en af disse ture. Da han kom til Frihavnen opdagede tyskerne, at der manglede et reservehjul. De blev aldeles rasende, det var tyveri fra værnemagten. Han blev stillet op ad en væg, nu skulle han skydes. I det samme ringede telefonen, det var politiet i Rosenvængets Allé, som havde fået indleveret et tabt reservehjul som hittegods. Af en indskrift fremgik det, at det tilhørte værnemagten. Det blev Frode Olsens redning. Også disse kørsler var modstandsbevægelsen orienteret om.

Hen mod slutningen af året var overassistent Stig Frisholt taget til Ålborg som stationsleder, og hans post på hovedstationen blev overtaget af Hugo Olsen som havde gjort tjeneste i Zonens Handelsafdeling. Den 23. september antoges Knud Jensen på hovedstationen.

ZR fik stor presseomtale da spiret skulle smøres

Da spiret på Roskilde Domkirkes nordre tårn i december skulle repareres og vejrhanen skulle smøres, rettede man henvendelse til Zonen. Det kunne ellers synes at være en usædvanlig opgave for en dykker, der ellers plejede at gå i dybden, men Peter Nissen, assisteret af Carlo Lundtoft som lineholder, gik de 84 meter til vejs og løste opgaven.

EN MODIG MÅND — Dykkere kan undertiden også finde paa at gaa til Vejs. Den 30-aarige Peter Nissen, der til daglig er Dykker i Zoneredningskorpset i København, klatrede som bekendt forleden under hele Byens aandeløse Opmærksomhed op i Roskilde Domkirkes nordre Taarn, hvor han skulde smøre Vindflojen, der gik noget trægt. Han klarede det vanskelige Arbejde 84 Meter over Jorden med Glans, men skal ogsaa ordne Vindflojen i det søndre Taarn og Martrethetaarnet, inden han igen kan tage fat paa sit vanlige Arbejde. Vort Billede viser den modige Mand paa Vej op og derefter paa Spiret i 84 Meters Højd

Denne bedrift blev refereret i aviser og blade, og derved meldte der sig flere lignende opgaver på kirker, slotte

og herregårde.

Redigeret	af	Revision
25-12-2017 08:04	Frederik Madsen/AFM/DK	30
25-12-2017 07:58	Frederik Madsen/AFM/DK	29
17-02-2013 10:25	Frederik Madsen/AFM/DK	28
13-05-2012 11:41		27
04-05-2012 20:02		26